

دوفصلنامه مکانیک سیالات و آیرودینامیک جلد ۱۲، شماره ۲، پاییز و زمستان ۱۴۰۲، صفحه ۱۲۹ الی ۱۴۰

شاپا الكترونيكي: ۸۱۱۱-۲۹۸۰ شاپا چاپي: ۳۲۷۸-۲۳۲۲

علمی – پژوهشی

Design of Mixed flow Pump and its Numerical and Parametric Analysis Using Computational Fluid Dynamics M. Rostami [®] M. Bazazzadeh M. Rostami Varnousfaaderani

(Received:2023/10/16, Revised: 2023/12/22, Accepted: 2024/01/30, Published: 2024/02/19) DOR: https://dor.isc.ac/dor/20.1001.1.23223278.1402.12.2.9.0

ABSTRACT

Mixed-flow pumps have a wide application, high efficiency and wide range of head changes. One of the most important issues in Mixed-flow pumps is transient operation. AS for the complexity of Mixed-flow pump geometry and complexity in simulation, especially in the transient state, transient flow analysis in Mixed-flow pump has been less discussed. In this paper, a Mixed-flow pump was designed using CFturbo software and analyzed during steady state and transient process using CFX software. To ensure the correctness of the numerical results, a validation was carried out that the numerical results were in good agreement with the Experimental results. two parametric studies including the effect of changing the blade outlet angle in four different angles in the steady state and two angles in the transient state and the effect of changing the pump rotational speed on its performance were investigated. The efficiency with the increase of blade exit angle up to 26 degrees, the efficiency increased and then decreased, and by changing the blade outlet angle from 22.5 to 31 degrees, the pump head increases by about 23%. The head is proportional to the increase or decrease in speed and the efficiency decreased with the reduction of the rotational speed compared to the design point, and there was no significant change with the increase of the rotational speed compared to the design point. During the transient process, a maximum momentary pressure was observed which is about 27% higher than the design head. Pump head changes in this case are divided into three steps. In the first step, the head increases linearly, then in the second step, a momentary maximum pressure occurs, in the last step, the head curve tends to be stable.

Keywords: Mixed-flow Pump, Blade Outlet Angle, Transient Simulation, Computational Fluid Dynamics

طراحی یمپ جریان مختلط و تحلیل عددی و یارامتری آن با استفاده از دینامیک سیالات محاسباتی مهرداد بزاززاده محمود رستمی ورنوسفادرانی^{۳*} محمدرضا رستمے،' 回 دانشگاه صنعتی مالکاشتر،تهران، ایران (تاریخ دریافت:۲۴ /۱۴۰۲/۰۷۷؛ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۲/۱۰/۱۱ تاریخ پذیرش:۱۴۰۲/۱۱/۱۰ تاریخ انتشار:۱۴۰۲/۱۱/۳۰

چکیدہ

پمپهای جریان مختلط دارای کاربرد وسیع، راندمان بالا و دامنه گسترده تغییرات هد هستند. یکی از مسائل پر اهمیت در پمپهای جریان مختلط عملکرد در حالت گذرا است. باتوجهبه پیچیده بودن هندسه پمپ جریان مختلط و پیچیدگی در شبیهسازی، بهخصوص در حالت گذرا، کمتر به تحلیل جریان گذرا در پمپ جریان مختلط پرداخته شده است. در این مقاله یک پمپ جریان مختلط با استفاده از نرمافزار CFturbo طراحی و در طی فرایند پایا و گذرا با استفاده از نرمافزار CFX تحلیل شد. برای اطمینان از صحت نتایج عددی، یک اعتبارسنجی انجام شد که نتایج عددی انطباق خوبی با نتایج آزمایشگاهی داشتند. دو مطالعه پارامتریک شامل، بررسی اثر تغییر زاویه خروجی پره در چهار زاویه متفاوت در حالت پایا و دو زاویه در حالت گذرا و اثر تغییر دور پمپ بر عملکرد آن بررسی شد. با افزایش زاویه خروجی پره در چهار زاویه متفاوت افزایش و پس از آن کاهش یافت و با تغییر زاویه خروجی پره از ۲۲/۵ به ۳۱ درجه هد پمپ در حدود ٪۲۳ افزایش داشت. با بررسی اثر تغییر دور پمپ مشاهده شد که هد با افزایش و یا کاهش دور متناسب و راندمان با کاهش دور نسبت به نقطه طرح کاهش و با افزایش داشت. با بررسی اثر تغییر می در حالت پایا و دو زاویه در حالت گذرا و اثر تغییر زاویه خروجی پره از ۲۲/۵ به ۳۱ درجه هد پمپ در حدود ٪۲۳ افزایش داشت. با بررسی اثر تغییر فرایش و پس از آن کاهش یافت و با تغییر زاویه خروجی پره از ۲۲/۵ به ۳۱ درجه هد پمپ در حدود ٪۲۳ افزایش داشت. با بررسی اثر تغییر مور پمپ مشاهده شد که هد با افزایش و یا کاهش دور متناسب و راندمان با کاهش دور نسبت به نقطه طرح کاهش و با افزایش دور تغییر محسوسی نداشت. در طی فرایند گذرا، یک بیشینه هد لحظهای که در حدود ٪۲۲ بیشتر از هد طراحی است مشاهده شد که تغییرات هد در می فرایند گذرا شامل سه مرحله است. در مرحله اول هد به صورت خطی افزایش می یابد و در مرحله دوم یک بیشینه هد لحظهای رخ

واژههای کلیدی: پمپ جریان مختلط، زاویه خروجی پره، شبیهسازی گذرا، دینامیک سیالات محاسباتی

۳- استادیار:mrostamivf@aut.ac.ir

This article is an open-access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license.

Publisher: Imam Hussein University

C Authors

۱- کارشناسی ارشد: Mohamad.rr187@gmail.com

۲- دانشیار: mehrdadbaz@gmail.com

۱– مقدمه

پمپهای جریان مختلط در بخشهای مختلفی از صنعت نقش بسیار مهمی را در انتقال سیالات ایفا می کنند و دارای مزایایی چون دبی زیاد، دامنه تغییرات هد گسترده هستند و بەندرت دچار كاويتاسيون مىشوند. پروانە پمپ جريان مختلط از نوع پروانههای سهبعدی است که طراحی پروفیل پرههای آن پیچیده و مستلزم انتخاب پارامترهایی است که نیاز به اطلاعات و تجربه زیادی دارد. یک پمپ جریان مختلط بر اساس فرم محفظه پمپاژ به دو دسته دیفیوزر یرهدار ^۳ با یوشش لولهای و حلزونی[†] تقسیم می شود. در این مقاله هدف طراحى هيدروليكي يك پمپ جريان مختلط است که در طی آن دستیابی به پمپی جهت تأمین هد و دبی در بالاترین بازده مدنظر است و به همین منظور صرفاً به اجزایی مانند پروانه و دیفیوزر پرداخته میشود. در فرایند طراحی پمپها، تعداد مجهولات نسبت به دادهها و معلومات بسیار بیشتر است، بنابراین باتوجه به هد و دبی، انتخابهای زیادی برای طراحی وجود دارد که هرکدام در راندمان و بازده نقش بسزایی دارند، درنتیجه می توان گفت فرایند طراحی نمی تواند فرایند منحصر به فردی باشد. از آنجایی که هیچ نظریه جامعی وجود ندارد که تمامی الزامات در طراحی یمپ را برآورده کند، معمولاً طراحی هیدرولیکی بر اساس تجربه، دادههای آماری، رویکردهای آزمایشگاهی یا طراحیهای مشابه صورت می گیرد [1]. برای پمپهای جریان مختلط، عمدتاً دو پیکربندی پوششی داریم. در مورد پمپهای با سرعت مخصوص پايين مناسبترين پيكربندى، محفظه حلزونی است که شباهت زیادی با طرحهای پمپ گریز از مرکز نشان میدهد. برای سرعتهای مخصوص بالاتر پیکربندی هایی را مشاهده میکنیم که پروانه جریان مختلط را با یک دیفیوزر به همراه پوشش لولهای ترکیب میکنند که این دیفیوزر پرهدار را دیفیوزر کاسهای ^۵مینامند. این روش برای اجتناب از سطح مقطع خروجی بزرگ که برای حفظ جریان لازم است و به دلیل مؤلفه مماسی بسیار کمسرعت مطلق در خروجی پروانه انتخاب شده است. انتخاب نوع یمپ و یوشش آن بر اساس سرعت مخصوص در شکل ۱

¹ Mixed-flow pump

نشان دادهشده است. بهطور خلاصه، مزیت پمپهای جریان مختلط این است که آنها دبی بالاتری از پمپهای جریان محوری و با هد بالاتری که توسط پمپهای گریز از مرکز قابل دستیابی است را ترکیب میکنند [۲].

شکل(۱): نوع پمپ و پوشش آن باتوجهبه سرعت مخصوص [۲]

در سالهای اخیر، محققان تحقیقات متعددی را در زمينه طراحى سهبعدى، پيشبينى عملكرد، تجزيهوتحليل عملکرد و بهینهسازی پمپهای جریان مختلط انجام دادهاند. ازآنجایی که عملکرد پمپ جریان مختلط به پارامترهای زیادی چون تعداد پره، زاویه پیچش پره، ضخامت پره، زاویه خروجی پره و غیره بستگی دارد، بسیاری از محققان تأثیر این پارامترها را نیز بررسی نمودهاند. ویسلیسنوس (۱۹۶۵) طراحي يک پروانه پمپ جريان مختلط را آغاز کرد [٣]. اصلاح پروانه پمپ جريان مختلط توسط مايلز (۱۹۶۵) انجام شد [۴]. استپانوف (۱۹۶۷) یک روش طراحی برای پروانه پمپ جریان مختلط را ارائه داد [۵]. ماگلی و همکاران (۲۰۰۲)، مشخصات یمپ جریان مختلط را از خاموشی تا حداکثر جریان از طریق محاسبات دینامیک سیالات محاسباتی گزارش کردند [۶]. کیم جین و همکاران (۲۰۱۰)، طراحی با راندمان بالا را برای یک یمپ جریان مختلط انجام دادند. تأثیر دو متغیر هندسی مربوط به مساحت گذرگاه سیال و طول پره در دیفیوزر بر راندمان پمپ جریان مختلط در نظر گرفته شد. نتایج نشان داد که راندمان هیدرولیکی پمپ جریان مختلط در شرایط طراحی با اصلاح هندسه بهبود می یابد [۷]. بینگ هائو و همکاران (۲۰۱۳)، بهمنظور بررسی اثرات شکل گذرگاه سیال بر روی طراحى پروانه و عملكرد هيدروليكى پمپ جريان مختلط یک شبیهسازی عددی انجام دادند، شکل نصفالنهاری [′] عبور جریان بهطور مستقیم بر میدان جریان بهدست آمده بر

² Cavitation

³Vaned Diffuser

⁴ Volute

⁵ Bowl diffuser

⁶ Passage

⁷ Meridional

گردابههای تولید شده به سمت پره راهنما حرکت کرده و در انتها در مسیر پره راهنما پراکنده می شوند [۱۶]. لیلی جی و همکاران (۲۰۲۱)، ویژگیهای گذرای میدانهای جریان داخلی یک یمپ جریان مختلط را با اثر لقی نوک پره تحت شرایط استال بررسی نمودند. با توجه به نتایج حاصل، با افزایش فاصله نوک پروانه از ۰٫۲ میلیمتر به ۱٫۱ میلیمتر، هد پمپ ۲۲٫۱ درصد راندمان پمپ ۱۳٫۹ درصد کاهش می یابد. در شرایط استال، جریان چرخشی در ورودی پروانه ظاهر می شود که ناشی از جریان برگشتی از ناحیه نوک پروانه است [۱۷]. لو یانگپین و همکاران (۲۰۲۲)، یک پمپ جریان مختلط را در حالت گذرا بررسی نمودند. راهاندازی اولیه در پمپهای جریان مختلط به دلیل ماهیت گذرا و تغییرات جریان در هنگام راهاندازی بسیار پیچیده است. یک معادله هد گذرا با یک معادله مقاومت لوله در این مطالعه حل شد تا یک مدل نظری برای نرخ جریان و هد متغیر در هنگام راهاندازی یک یمپ جریان مختلط ارائه شود. این مدل شامل شتاب چرخشی برای پیشبینی تغییرات دبی و هد در هنگام راهاندازی بود. در هنگام راهاندازی، دبی بهاندازه سرعت افزایش نمییابد، اما پس از رسیدن پمپ به حداکثر سرعت چرخشی، دبی بهآرامی افزایش می یابد [۱۸]. هویان زنگ و همکاران (۲۰۲۲)، عملکرد پمپ جریان مختلط با دیفیوزر کاسهای و حلزونی را مقایسه نمودند. با توجه به نتایج، راندمان در حلزونی بیشتر از دیفیوزر در دبیهای کم است و راندمان حلزونی بهطور قابل توجهی کمتر از دیفیوزر در دبی های بالاتر بود [۱۹]. مینگ لیو و همکاران (۲۰۲۳)، یک مدل نظری برای پیشبینی عملکرد گذرای پمپ در شرایط راهاندازی سریع را موردمطالعه قرار دادند. مدل پیش بینی نظری برای عملکرد یایدار پمپ ابتدا بر اساس مدلسازی تلفات انجام شد. سیس، تعادل بین هد گذرای یمپ و سیستم خط لوله برای تعیین عملکرد پمپ گذرا در نظر گرفته و یک الگوریتم پله زمانی برای حل عملکرد گذرا یمپ در طول دوره راهاندازی پیشنهاد شد. تکامل پیش بینی شده هد پمپ مطابقت خوبی با اندازهگیریهای آزمایشگاهی نشان میدهد و میانگین خطاهای نسبی در هر دو شرایط ثابت و گذرا حدود ۱۰٪ است [۲۰].

از مرور مقالات گذشته در این زمینه، مواردی بهعنوان چالش و نقصان در زمینه طراحی و تحلیل عددی پمپ جریان مختلط به دست آمد. این موارد عبارتاند از: هندسه سهبعدی تأثیر می گذارد، شکل نصفالنهاری گذرگاه جریان آنقدر پیچیده است که با یک فرمول ساده قابل توصيف نيست؛ بنابراين، انتخاب پارامتر معقول براى عبور جریان نصفالنهاری برای بررسی ضروری است. با افزایش نسبت شعاع توپی ٰ به لفاف ٗ پروانه و زاویه پیچش پره پمپ جریان مختلط عملکرد پروانه افزایش و راندمان هیدرولیکی نيز بهطور قابل توجهى بهبود يافت. بااين حال، افزايش زاويه پیچش پره، موجب کاهش راندمان هیدرولیکی میشود [۸]. چودهری (۲۰۱۳)، در زمینه بهبود هد پروانه پمپ جریان مختلط مطالعاتی انجام داد که بر اساس آن هد پروانه جریان مختلط با کاهش زاویه پره در ورودی و افزایش زاویه خروجی و تعداد پره بهبود مییابد [۹]. در روشهای عددی و دینامیک سیالات محاسباتی بهوفور از مدلهای توربولانسی SST و k-*w* و k-*æ* استفاده می شود [۱۰–۱۲]، ل توربولانسی SST در بسیاری از جریانها دقیقتر و مطمئن تر عمل مي كند [١٣]. جي واي مائو و همكاران (۲۰۱۴)، کاربرد مدلهای مختلف توربولانس در شبیهسازی یک پمپ به همراه دیفیوزر با پوشش حلقوی بزرگ را موردبررسی قراردادند. با توجه به نتایج این مطالعه، مدل آشفتگی SST در پیشبینی هد به مقادیر آزمایشگاهی نزدیکتر بود [۱۴]. وی لی و همکاران (۲۰۱۸)، شبیهسازی عددی میدان جریان گذرا در یک پمپ جریان مختلط در طول دوره راهاندازی را بررسی نمودند. جریان در مرحله اولیه تحت تأثیر نیروی اینرسی سیال و اصطکاک دیواره بهشدت ناپایدار است و گردابههایی در مقیاس بزرگ در پروانه ظاهر شده و گذرگاه سیال را مسدود میکنند که منجر به افزایش آهسته جریان می شود، سپس جریان در پروانه پایدار و مقیاس گردابه نیز به تدریج با نزدیک شدن به نرخ سرعت چرخشی کاهش یافته، اثر گذرا از بین می رود [10]. ویدانگ کائو و همکاران (۲۰۲۰)، اثر برهمکنش گذرای روتور- استاتور در یک پمپ جریان مختلط تحت شرایط بار جزئی را مورد بررسی قرار دادند. نتایج نشان داد که سرعت در نواحی برهمکنش روتور-استاتور عمدتاً تحت تأثير موقعيت نسبي پروانه و پره راهنما است. با كاهش نرخ جریان، در میدان جریان گردابههای بیشتری تولید شده که باعث تلفات انرژی زیادی می شوند. با چرخش پروانه،

¹ Hub

² shroud

 $[\]frac{3}{4}$ wrap angle

⁴ large annular volute-type pump with the diffuser

۱- پیچیدگی هندسه پمپ جریان مختلط (جهت طراحی سهبعدی پره پمپ جریان مختلط انتخاب پارامترهایی مانند زاویه پیچش پره، زوایای ورودی و خروجی، پارامترهای توزیع مساحت نمای نصفالنهاری، فاصله میان پمپ و دیفیوزر و تعداد پرههای پمپ و دیفیوزر کاسهای مهم است که در این خصوص منابع بسیار محدودی جهت طراحی وجود دارد.) ۲- پیچیدگیهای حل گذرا و محدودیتهای مطالعات گذشته در مورد آن (هزینه محاسباتی بالا و تعداد بسیار نادر حل گذرا و بهخصوص همزمان با مطالعه پارامتریک) ۳-شبیهسازی اثر تغییر زاویه خروجی پره بر هد پمپ جریان مختلط ۴- بررسی اثر تغییر دور بر هد و راندمان پمپ جریان مختلط.

در این مقاله طراحی و تولید هندسه یک پمپ جریان مختلط به همراه دیفیوزر کاسهای در نرمافزار CFturbo و شبیهسازی عددی با دینامیک سیالات محاسباتی توسط نرمافزار تجاری CFX انجام خواهد شد. نوآوریهای این مقاله عبارتاند از: ۱ – تولید هندسه و طراحی پمپ جریان مختلط به همراه دیفیوزر کاسهای (الف – تعیین زاویه مناسب پیچش پره، ب – تعیین زاویه مناسب ورودی پره، ج – تعیین توزیع مساحت مناسب نمای نصفالنهاری جهت رسیدن به راندمان بهینه) ۲ – بررسی اثر زاویه خروجی پره پمپ جریان مختلط بر هد پمپ در حالتپایا و گذرا ۳ – بررسی اثر تغییر دور پروانه بر هد و راندمان پمپ جریان مختلط.

۲– مدلسازی هندسی

در این پژوهش از نرمافزار 2022.1.1 جهت طراحی هیدرولیکی^۱ پمپ استفاده شده است. هندسه تولیدشده در شکل \mathbf{T} نشان داده شده و طراحی بر اساس پارامترهای ورودی در جدول \mathbf{I} انجام شد و منتج به طراحی هندسه پمپ با مشخصات هندسی در جداول \mathbf{T} و \mathbf{T} شد. همچنین بهمنظور رسیدن به راندمان مناسب تغییرات در نمای مریدیونال^۲ پمپ جهت ایجاد نمودار توزیع مساحت مناسب اعمال و تا رسیدن به راندمان مناسب تحلیل شد که روند طراحی در فلوچارت شکل \mathbf{T} نشان داده شده است.

شکل (۲): روند طراحی پمپ در نرمافزار CFturbo

شکل (۳): هندسه تولیدشده با استفاده از نرمافزار

جدول (۱): پارامترهای هیدرولیکی یمپ

مقدار	پارامترهای هیدرولیکی
۷۱m	هد
۲/۴ m³/s	دبی
۱۲۶۰rpm	دور

مقدار	پارامتر
۶	تعداد پره
٨٠	سرعت مخصوص
۱۶۶۸ kW	توان خروجي
۰/۱۲۶ m	عرض خروجی پروانه
•/221 m	قطر ورودی چرخ
۰/۶۹۹ m	قطر خروجی چرخ
۳١/٩	زاویه پره در ورود
78	زاویه پره در خروج

جدول (۲): ابعاد پروانه پمپ

كاسەاي	ديفيوزر	ابعاد	:(٣)	جدول
<u> </u>	111.	•		U 2 ·

مقدار	پارامتر
۱.	تعداد پره
۰/۳۹۱۸ m	عرض خروجي ديفيوزر
\cdot /YYA m	قطر ورودى ديفيوزر
۰/۶۹۹ m	قطر خروجي ديفيوزر
۲۸/۵	زاویه پره در ورود
٩٠	زاویه پره در خروج

¹Hydraulic Design

² Meridional

۳- دامنه محاسباتی و تولید شبکه

پس از تولید هندسه موردنظر، دامنهٔ محاسباتی پمپ شامل پروانه پمپ، دیفیوزر و دامنهٔ ورودی و خروجی مشخص شد. شبکهبندی با استفاده از نرمافزار ANSYS TurboGrid و المانهای ششوجهی^۱ به روش^۲ ATM انجام شد. در شکل ۴ شبکهبندی در پروانه و دیفیوزر و در شکل ۵ شرایط مرزی نمایش داده شده است.

شکل (۴): شبکهبندی پروانه و دیفیوزر

۴– مدلسازی عددی

پس از تولید شبکه بر روی هندسه موردنظر به تعیین فیزیک مسئله می پردازیم. در این قسمت از شبیهسازی به تعیین نوع مدل توربولانس⁷، نوع سیال، شرایط مرزی و اولیه، سطوح رابط و غیره پرداخته می شود. با توجه به این که پمپ موردنظر دارای بخش های دوار و ثابت است، هندسه پمپ باید طوری تعریف شود که دارای دو حوزه حل دوار و ساکن باشد. برای تحلیل عددی، تحلیل حالت پایدار و گذرای سه بعدی با توجه به مراجع [۱۴, ۱۲] مدل توربولانسی SST پیش بینی های نزدیک تری به داده های آزمایشگاهی را ارائه می دهد، بنابراین مدل آشفتگی انتقال

¹Hexahedral

- ²Automated Topology Meshing
- ³ Turbulence model

تنش برشی^۲ (SST) در این مطالعه استفاده شد. معادلات ناویر-استوکس با میانگین رینولدز^۵ که با استفاده از روش محجم محدود مبتنی بر المان گسسته شدهاند، بهعنوان معادلات حاکم با استفاده از نرمافزار 2021 ANSYS CFX R2 تخاذ شدند. برای گسسته سازی از روش اویلر پسرو مرتبه دوم استفاده شد. سطوح دوار پروانه بهعنوان دیواره در نظر گرفته شده و شرط عدم لغزش بر آن اعمال شده است. وقار پمپ شبیهسازی شدهاند و شرایط مرزی سطوح رابط با روش روتور ایستا در حالتپایا و روتور استاتور گذرا در حالت گذرا، اعمال و مقدار اولیه شبیهسازی گذرا با نتیجه شبیهسازی پایا تنظیم شد. در جدول ۴ مشخصات فیزیکی مسئله در پیش پردازش و در شکل ۵ نواحی پریودیک، ورودی، خروجی و سطح رابط نشان داده شده است.

شکل (۵): شرایط مرزی و سطوح رابط در پمپ

مشخصات پیشپردازش		
با سازمان ششوجهی	شبكەبندى	
آب در شرایط استاندارد	سیال کاری	
798 K	دمای سیال کاری	
۱۰۰۰kg/m3	چگالی سیال کاری	
۱ atm	ورودی (فشار کل)	
۲۴(kg/s)	خروجی (دبی جرمی)	
SST	مدل توربولانس	
Frozen Rotor	سطح رابط پمپ و دیفیوزر در حالت پایا	
Transient Rotor Stator	سطح رابط پمپ و دیفیوزر در حالت گذرا	
7.Δ	میانگین شدت آشفتگی	

جدول (۴): مشخصات پیش پردازش

⁴ Shear Stress Transport

⁵ Reynolds Average Navier Stokes

⁶ Multiple frames of reference

۲-۴- بررسی گام زمانی

باوجود حل عددی به صورت ضمنی برای تضمین پایداری حل و صحت نتایج بررسی استقلال از گام زمانی انجام شده است. برای این منظور از سه گام زمانی متفاوت در این تحلیل استفاده شد و نتایج در جدول ۶ نشان داده شده است. با توجه به این که از گام زمانی ۲۰۰۲ ثانیه به ۲۰۰۱ ثانیه تغییر هد به مقدار زیر یک درصد رسیده است؛ بنابراین از گام زمانی ۲۰۲۰۲ برای شبیه سازی استفاده می گردد.

جدول (۵): بررسی استقلال از گامهای زمانی در تحلیل گذرا

	• •
هد (m)	گام زمانی
۶۷/۲	• / • N
۶٨/٠	•/••٢
۶۸/۳	•/•• ١

۳-۴- اعتبار سنجی

جهت اطمینان از درستی حل و مقایسه نتایج شبیهسازی با نتایج آزمایشگاهی، هد حاصل از مدلسازی هندسه با داده-های آزمایشگاهی مرجع [۱۵] مقایسه و نتیجه حاصل در جدول ۷ و شکل ۸ نمایش داده شده است. جهت طراحی پمپ جریان مختلط برای اعتبارسنجی با استفاده از پارامترهای اصلی که در مرجع [۱۵] ذکر شدهاند پمپ و پارامترهای اصلی که در مرجع [۱۵] ذکر شدهاند پمپ و دیفیوزرکاسهای توسط نرمافزار CFturbo طراحی و با استفاده از نرمافزار CFX تحلیل شد. این پارامترها در جدول ۶ بیان شدهاند.

جدول (۶): مشخصات پمپ طراحی شده جهت اعتبارسنجی

بر اساس مرجع [۱۵]		
مقدار	پارامتر	
۶m	هد	
۳۸۰m³/h	دبى	
۱۴۵۰rpm	دور	
۴	تعداد پره پمپ	
Y	تعداد پره ديفيوزر کاسهاي	

به جهت مطالعه شبکه و بررسی استقلال نتایج از شبکه ایجاد شده، پنج شبکه مختلف با تعداد سلولهای متفاوت در نظر گرفته و معیار در نظر گرفته شده، هد از ورود تا خروج پره پمپ است که از تحلیل در حالت پایا و دور ثابت ۱۲۶۰rpm بهدستآمده است. در شکل ۶ بررسی شبکه در پروانه پمپ نشان داده شده است. همانطور که در نمودارهای ارائه شده مشخص است با افزایش تعداد شبکه در دامنه حل، هد به مقدار ثابتی رسیده است. همانطور که مشاهده میشود با افزایش شبکه از حدود صد هزار به یکمیلیون، مقدار هد در حدود ۱۰ درصد تغییر کرده است. همچنین با افزایش تعداد گرهها از ۲۰۳×۹۳۹ به محینین با افزایش تعداد گرهها از ۲۰۳×۹۳۰ به ۲۰۰×۱۲۹۰ درصد تغییر هد به زیر یک درصد رسیده که

در مرحله بعدی استقلال از شبکه در پروانه پمپ به همراه دیفیوزر در چهار شبکه مختلف بررسی شد که نتایج حاصل در شکل ۷ نشان داده شده است. همان طور که مشاهده می شود با توجه به نمودار با افزایش شبکه از حدود دو میلیون به سه میلیون، هد در حدود ۱/۵ درصد تغییر کرده است. با توجه به شکل ۷ با افزایش تعداد شبکه از کرده است. با توجه به شکل ۷ با افزایش تعداد شبکه از ۱۹۱۵×۵۰۳ به زیر یک درصد رسیده است، بنابراین شبکه سوم با تعداد ^۳۰۱×۱۹۱۵ گره به عنوان شبکه برای تحلیل عددی در نظر گرفته شد.

۱-۴- بررسی استقلال از شبکه

ازمایشگاهی مرجع [۱۵]		
درصد خطا	هد عددی (گذرا)	هد آزمایشگاهی (گذرا)
٣/٪٩۶	۶/۵۶	۶/۸۲
درصد خطا	هد عددی (پایا)	هد آزمایشگاهی (پایا)
۶/٪۵۳	$\Delta/\Lambda Y$	۵/۵۱

جدول (٧): اعتبار سنجي نتايج عددي مقاله حاضر با نتايج

شکل (۸): اعتبارسنجی نتایج عددی مقاله حاضر با نتایج آزمایشگاهی مرجع [۱۵]

با مقایسه نتایج، میتوان دریافت که هد گذرای محاسبهشده (پیک نمودار) با نتایج آزمایشگاهی مطابقت دارد و یک هد ضربه ای گذرا به میزان ۳/۹۶٪ خطا وجود دارد. پس از رسیدن دور پروانه بهسرعت ثابت، هد عددی ۰/۳۶ متر بالاتر از هد آزمایشگاهی است و حداکثر خطا حدود ۶/۵۳٪ است. بهطور کلی، نتایج هد شبیهسازی عددی و آزمایشگاهی تقریباً روند یکسانی دارند که نشان میدهد مدلسازی عددی از دقت خوبی برخوردار است. روند شبیه-سازی عددی و آزمایشگاهی تقریباً مشابه است و نتایج آزمایشگاهی کمتر از شبیهسازی عددی است که ناشی از تلفات هیدرولیکی بیشتر در حالت آزمایشگاهی است. هد گذرای عددی در ابتدا کمتر از هد آزمایشگاهی است و با تثبیت دوران پروانه به ۱۲۶۰ دور در دقیقه از آن فراتر می رود. اختلاف هد بین تحلیل عددی و آزمایشگاهی به دلیل دبیهای نشتی از طریق آببند مکانیکی، فاصله بین پوشش پروانه و بدنه پمپ است که در شبیهسازی در نظر گرفته نشده است. با توجه به اینکه اعتبارسنجی شبیهسازی عددی بر اساس بازطراحی پمپ مرجع [1۵] انجام گردید

لذا بدیهی است که پمپ طراحی شده دارای اختلاف هندسی با مدل اعتبارسنجی است؛ بنابراین خطای به وجود آمده در تأخیر پیک زمانی هد، ناشی از تفاوت اینرسی سیال داخل پمپ است. قابلذکر است که جریان در شروع به کار پمپ بهشدت تحت اثر اینرسی سیال است. در اعتبارسنجی پیک به وجود آمده هد در حالت گذرا با خطای کمتر از ۴٪ بهدست آمده است که این خطا با توجه به هدف طراحی که به دست آوردن حداکثر هد است مطابقت خوبی دارد.

۵- نتایج تحلیل پارامتریک در حالت پایا و غیر پایا در این بخش اثر تغییرات زاویه خروجی پره بر تغییرات هد در حالتهای پایا و غیر پایا بررسی میشود.

۱–۵– بررسی تغییرات زاویه خروجی در حالت پایا

به منظور بررسی اثر این پارامتر بر روی هد پمپ جریان مختلط، چهار مدل پروانه با زوایای خروجی مختلف (۲۲/۵ درجه، ۲۶ درجه، ۲۹ درجه و ۳۱ درجه) با فرض ثابت بودن پارامترهای دیگر پروانه و در حالت پایا و بر روی پروانه پمپ بدون دیفیوزر، در دور ۲۲۰۲۳ مورد بررسی قرار گرفت. در شکل ۹ اثر تغییر زاویه خروجی پره بر روی هد و راندمان پروانه پمپ جریان مختلط نشان داده شده است. از این تحلیل می توان دریافت که زاویه خروجی پره در بهبود هد پروانه پمپ مؤثر بوده و با تغییر زاویه خروجی هد و به میزان اویه خروجی پره افزایشیافته و پس از زاویه خروجی زاویه خروجی پره افزایشیافته و پس از زاویه خروجی کاهش می یابد؛ بنابراین باتوجه به راندمان در زاویه خروجی

در شکل ۱۰ توزیع فشار در نمای نصفالنهاری در زاویه خروجی ۲۶ درجه نشان داده شده است که میتوان مشاهده نمود فشار از ورود تا خروج متفاوت و با کاهش سرعت، فشار در دیفیوزر افزایش داشته است.

شکل (۱۰): توزیع فشار در نمای مریدیونال در زاویه خروجی ۲۶ درجه

۲-۵- بررسی تغییرات زاویه خروجی در حالت غیرپایا

در این قسمت پروانه با زوایای خروجی ۲۶ و ۲۹ درجه در حالت گذرا همراه با دیفیوزر و دور ۱۲۶۰۲pm بررسی و نتایج آن در شکلهای ۱۱ و ۱۲ نشان داده شده است. در این شکلها به ترتیب دبی و هد برحسب زمان برای دو زاویه مذکور نشان داده شده است. در این شکلها پروانه با زاویه خروجی ۲۶ درجه، پروانه ۲ و پروانه با زاویه خروجی ۲۹ درجه، پروانه ۳ نامگذاری شده است. همان طور که در شکل درجه، پروانه ۳ نامگذاری شده است. همان طور که در شکل یکسان هستند. در شکل ۱۲ اختلاف بین هد در دو پره به ا مشاهده میشود تغییرات دبی در هر دو پره تقریباً خاطر افزایش زاویه خروجی ایجاد شده مشاهده میشود که احتمالاً این پدیده به دلیل جدا شدن سریعتر جریان از روی پره و ایجاد گردابهها با افزایش زاویه خروجی پره، همچنین تغییر در ابعاد هندسی پمپ، ایجاد شده است.

با استفاده از تحلیل دینامیک سیالاتی، مشاهده میدان سیال و تغییرات آن نسبت به زمان در پمپ امکانپذیر است. در این جهت کانتورهای فشار و بردارهای سرعت در هندسه سهبعدی و صفحه میانی پمپ، در زمانهای متفاوت از کل بازهٔ زمانی موردنظر، گزینش و نشاندادهشدهاند. کانتورهای فشار در صفحه میانی در شکل **۱۵**، کانتورهای فشار در امتداد هندسه پمپ در شکل **۱۶** و بردارهای سرعت در شکل **۱۷** نشان دادهشدهاند.

در شکل **۱۵** مشاهده می شود که فشار با افزایش سرعت دورانی پمپ به دلیل افزایش انتقال انرژی و کار انجام شده بر روی سیال توسط پروانه به تدریج افزایش می یابد. همچنین فشار به صورت متقارن بین پره ها توزیع شده است. در طول فرآیند گذرا، در عبور جریان از پروانه، فشار به تدریج از سطح کم فشار پره به سطح پرفشار پره افزایش می یابد. بیشترین فشار در قسمت انتهایی پره و در سمت پرفشار آن مشاهده می شود.

در شکل **۱۶** کانتورهای فشار در امتداد هندسه در زمانهای مختلف شبیهسازی مشاهده میشود، مشخص است که فشار در خروجی پروانه افزایش مییابد که با افزایش هد گذرا طبق گذشت زمان مطابقت دارد. در ابتدای شبیهسازی (زمان ۲۶/۰۰)، پروانه بهتازگی شروع به چرخش کرده و جریان بهخوبی توزیع نشده است، در امتداد سطح کرده و جریان بهخوبی توزیع نشده است، در امتداد سطح یک ناحیه پرفشار در لبه انتهایی سطح پره ظاهر شده است، زیرا سیال در فرآیند شتاب توسط لبه پره تحتفشار قرارگرفته است. سیال در این ناحیه تحت تأثیر تغییرات سرعت زاویهای پره و نیروی اینرسی قرار دارد. در طول زمان سرعت مماسی سیال با افزایش شعاع نسبت به ورودی پره بیشتر میشود که موجب افزایش نیروهای شعاعی و فشار کل از ورودی تا خروجی پمپ میشود.

شکل (۱۶): کانتورهای فشار در امتداد هندسه در زمانهای مختلف شبیهسازی

در شکل **۱۷** جهت بررسی دقیقتر تغییرات جریان، بردارهای سرعت سیال در مقطع میانی پمپ نشان دادهشدهاند. در شکل **۱۷** قسمت (الف) مشاهده میشود در زمانهای اولیه دوران پمپ، با توجه به دور بودن از نقطه طراحی گردابههایی در مسیر جریان پمپ تشکیل میشود و توزیع جریان غیریکنواخت و جریانهای گردابی در سمت کمفشار پره به وجود آمدهاند که جهت دورانشان برخلاف جهت دوران پروانه پمپ است. سیال در پمپ جریان مختلط قبل از شروع به کار در حالت ایستا قرار دارد و هنگام شروع،

گردابهای برخلاف جهت چرخش پروانه تشکیل می شود که تحت تأثیر نیروی اینرسی و کشش سطحی دیواره است. با توجه به شکل **۱۷** قسمت (ب)، در زمان راهاندازی اولیه پمپ گردابههای تشکیل شده بر اثر لختی جریان با نزدیک شدن عملکرد پمپ به نقطه کار در طی زمان به سمت لبه فرار پرمها حرکت میکنند و کوچکتر شده تا از بین میروند. اختلاف فشار بین دو سطح پرفشار و کمفشار پره موجب ایجاد یک گرادیان فشار می شود. این گرادیان فشار باعث منحرف شدن بردارهای سرعت شده و سیال با زاویه پره خارج نمی شود. در خروجی پروانه، سرعت جریان افزایش مییابد و سرعت در سطح فشار کمتر از پشت پره است.

شکل (۱۷): بردارهای سرعت در صفحه میانی پروانه در زمانهای مختلف شبیهسازی

۴–۵- بررسی تغییر دور پروانه در حالت ناپایا

جهت بررسی اثر تغییر دور پمپ جریان مختلط بر هد و راندمان، پمپ در چهار دور متفاوت با فرض هندسه و دبی ثابت بررسی شد که نتایج آن در شکل ۱۸ نشان داده شده است. با توجه به نمودار ارائه شده مشاهده می شود که راندمان و هد تحت تأثیر تغییرات دور هستند. طبق این

نمودار، هد با افزایش و یا کاهش دور متناسب است و راندمان با کاهش دور نسبت به نقطه طرح کاهش و با افزایش دور نسبت به نقطه طرح تغییر محسوسی نداشته است.

۶- نتیجهگیری

بیشتر گزارشهای تحقیقاتی پمپ جریان مختلط بر روی ویژگیهای حالت پایا متمرکز شدهاند و مطالعه عددی برای جریان گذرا در پمپ مختلط بسیار کم است؛ بنابراین در این پژوهش جریان گذرا در یک پمپ جریان مختلط تحلیل و با فرض هندسه ثابت اثر تغییر دور پمپ بر روی هد و راندمان بررسی شد. همچنین اثر زاویه خروجی پره در پروانه بر روی هد در حالت پایا و گذرا بررسی شد. نتایج تحقیق حاضر میتواند مرجع مناسبی برای طراحان جهت طراحی، انتخاب زاویه خروجی مناسب پره و بررسی عملکرد گذرا و پیشبینی عملکرد و بهینهسازی پمپ جریان مختلط باشد. تجزیهوتحلیل جریان در پمپ نشان میدهد که:

- با مقایسه نتایج شبیهسازی عددی و آزمایشگاهی، می توان دریافت که هد گذرای محاسبه شده با نتایج آزمایشگاهی مطابقت دارد. روند شبیهسازی عددی و آزمایشگاهی تقریباً مشابه است و نتایج آزمایشگاهی کمتر از مقادیر شبیهسازی است که ناشی از تلفات هیدرولیکی بیشتر در حالت آزمایشگاهی است. باتوجهبه اینکه اعتبارسنجی شبیهسازی عددی بر اساس بازطراحی پمپ مرجع [۱۵] انجام گردید که موجب اختلاف هندسی با مدل اعتبارسنجی است؛ بنابراین خطای به وجود آمده در تأخیر پیک زمانی هد، ناشی از تفاوت اینرسی سیال داخل پمپ است.

- Kim, J-H., Ahn, H-J., Kim, K-Y. "Highefficiency design of a mixed-flow pump", Science in China Series E: Technological Sciences, Vol. 53, No. 1, pp. 24-27, 2010. Doi: 10.1007/s11431-009-0424-6
- Bing, H., Cao, S. "Three-Dimensional Design Method for Mixed-Flow pump Blades With Controllable Blade wrap Angle", Proceedings of the Institution of Mechanical Engineers, Part A: Journal of Power and Energy, Vol. 227, No. 5, pp. 567-584, 2013. Doi: 10.1177/0957650913489296
- Chaudhari, S., Yadav, C., Damor, A. "A Comparative Study of Mix Flow Pump Impeller cfd Analysis and Experimental data of Submersible pump", International Journal of Research in Engineering & Technology (IJRET), Vol. 1, No. 3, pp. 57-64, 2013.
- Akhlaghi, M., Mobasher Amini, A., Jazayeri Moghaddas, Sh., Azizi, Y. "Conceptual Design of a Centrifugal Compressor Impeller for a 65 KW MicroGas Turbine", Journal of Fluid Mechanics and Aerodynamics, Vol. 4, No. 1, pp. 1-16, 2015. (in Persian)
- 11. Tashakori Bafghi, M., Elhami, M.R., Rabiee A.R. "Numerical Analysis of Fluid Structure Interaction Phenomenon on a Turbine Blade", Journal of Fluid Mechanics and Aerodynamics, Vol. 4, No. 2, pp. 11-1, 2016. (in Persian)
- 12. Mirzabeh, H., Bazazzadeh, M., Valizadeh E., Montazeri, M. J. "Numerical and Experimental Analyzes of Inner Stream and its Effect on Formation of Spray Angle at Dual-Base Swirl Injector in a Liquid Engine", Journal of Fluid Mechanics and Aerodynamics, Vol. 3, No. 2, pp. 35-46, 2015. (in Persian)
- Sekhavat Benis, A., Aghaei Togh, R. "Tree-Dimensional Study of the Effect of Tandem Compressor Pressure Ratio on Downstream Vortices", Journal of Fluid Mechanics and Aerodynamics, Vol. 11, No. 1, pp. 145-158, 2022. DOR: 20.1001.1.23223278.1401.11.1.10.2 (in Persian)
- Mao, J., Yuan, S., Pei, J. Zhang, J., Wang, W. "Applications of Different Turbulence Models in Simulations of a large Annular Volute-Type Pump with the Diffuser", in IOP Conference Series: Earth and Environmental Science, Vol. 22, No. 2, pp. 1755-1315, 2014. Doi: 10.1088/1755-1315/22/2/022019
- Li, W., Zhang, Y., Shi, W., Ji, L., Yang, Y., Ping, Y. "Numerical Simulation of Transient Flow Field in a Mixed-flow Pump During Starting Period", International Journal of Numerical Methods for Heat & Fluid Flow, Vol. 28, No. 4, pp. 927-942, 2018. Doi: 10.1108/HFF-06-2017-0220
- Cao, W., Li, W., Ji, L., Shi, W., Lu, Z., Agarwal, R. K. "Research of Transient Rotor–Stator

 افزایش زاویه خروجی در پمپ جریان مختلط در بهبود هد پروانه پمپ مؤثر است. مشاهده میشود که هد پروانه پمپ جریان مختلط با تغییر زاویه خروجی پره از ۲۲/۵ به ۳۱، در حدود ۲۳ درصد و به میزان ۱۵ متر افزایشیافته است.

- تغییر هد پمپ در حالت گذرا به سه مرحله تقسیم می شود. در مرحله اول هد به طور یکنواخت و به صورت خطی افزایش می یابد سپس در مرحله دوم نوسانات هد در حدود ۱۸ متر از هد نقطه طرح افزایش یافته و یک بیشینه هد لحظه ای رخ داده است که در حدود ۲۷ درصد بیشتر از هد در نقطه طراح است. در آخرین مرحله منحنی هد تمایل به پایداری پیداکرده و به مقدار ثابتی می رسد.

- در طول عملکرد گذرا تا رسیدن به پایداری، پروانه خارج از نقطهٔ طراحی کار میکند.

- جریان در عملکرد گذرا در مرحله اولیه تحت تأثیر نیروی اینرسی سیال و اصطکاک دیواره به شدت ناپایدار است و موجب ایجاد گردابه در گذرگاه پروانه می شود که این گردابه ها به تدریج با نزدیک شدن به نقطه عملکردی پمپ، کاهش می یابند و اثر گذرا از بین رود.

 راندمان و هد تحت تأثیر تغییرات دور هستند. هد با افزایش و یا کاهش دور متناسب است و راندمان با کاهش دور نسبت به نقطه طرح کاهش و با افزایش دور نسبت به نقطه طرح تغییر محسوسی نداشته است.

۷- مراجع

- 1. Gülich, J.F. "Operation of centrifugal pumps", Springer Berlin Heidelberg, 2010.
- RODELTA. "What is the specific speed"; https://www.rodelta.com/about-rodelta/specificspeed.html
- 3. Wislicensus, G. "The Design of Mixed Flow Pumps", in Proceedings of the Symposium Held at the NEL Glasgow, 1965.
- Myles, D. J. "A Design Method for Mixed-Flow Fans and Pumps", Department of Scientific and Industrial Research, 1965.
- Stepanoff, A. J. "Centrifugal and Axial Flow Pumps Theory, Design, and Application", John Wiley & Sons, New York, 1957.
- Muggli, F. A., Holbein, P., Dupont, P. "CFD Calculation of a Mixed Flow pump Characteristic From Shutoff to Maximum Flow", J. Fluids Eng., Vol. 124, No. 3, pp. 798-802, 2002. Doi: 10.1115/1.1478061

Interaction Effect in a Mixed-Flow pump under Part-load Conditions", Journal of the Brazilian Society of Mechanical Sciences and Engineering, Vol. 42, No. 36. pp. 1-15, 2020. Doi: 10.1007/s40430-019-2110-3

- Ji, L., Li, W., Shi, W., Agarwal, R. "Transient Characteristics of internal Flow Fields of mixed-Flow Pump with Different Tip Clearances under Stall Condition", Proceedings of the Institution of Mechanical Engineers, Part A: Journal of Power and Energy, Vol. 235, No. 4, pp. 700-717, 2021. Doi: 10.1177/0957650920962250
- Yangping, L. Can, M., Lei, T., Yadong, H. "Theoretical Model of Transient Mixed-Flow pump Start-up", Journal of Tsinghua University (Science and Technology), Vol. 62, No. 12, pp. 1938-1944, 2022. Doi: 10.16511/j.cnki.qhdxxb.2022.26.007
- Zhang, H., Meng, F., Cao, L., Li, Y., Wang, X. "The Influence of a Pumping Chamber on Hydraulic Losses in a Mixed-Flow Pump", Processes, Vol. 10, No. 2, p. 407, 2022. Doi: 10.3390/pr10020407
- Liu, M. Han,Y., Tan, L., Lu, Y., Ma, C., Gou, J. "Theoretical Prediction Model of Transient Performance for a Mixed flow Pump under Fast Start-up Conditions", Physics of Fluids, Vol. 35, No. 2, 2023, Doi: 10.1063/5.0138575